Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD **PESEL**

Miejsce na naklejkę z kodem

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

POZIOM ROZSZERZONY

MAJ 2013

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 20 stron (zadania 1 – 36) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora.
7. Barwną mapę możesz oderwać, ale po zakończeniu pracy włóż ją do arkusza egzaminacyjnego.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Czas pracy: 150 minut

Liczba punktów do uzyskania: 60

MGE-R1_1P-132

Zadania od 1. do 9. wykonaj na podstawie barwnej mapy fragmentu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich.

Zadanie 1. *(1 pkt)*

Na podstawie mapy dobierz do opisów jezior ich nazwy. Jeziora wybierz z podanych.

Jeziora: Nidzkie (D-F4/5), Duś (B/C3), Guzianka Wielka (F3), Skarp (B4)

Niewielkie jezioro w obrębie Mazurskiego Parku Krajobrazowego, położone na wysokości około 120 m n.p.m. Jezioro otoczone jest łąkami i polami. Brzegi jego północnej części są bagniste. Przez jezioro przepływa niewielka rzeka, która uchodzi do Krutyni.

.....

Jezioro ma kształt wydłużonej, wygiętej rynny. Brzegi jeziora, przeważnie wysokie, porośnięte są zwartymi kompleksami leśnymi. Nad jeziorem znajdują się pola namiotowe, biwakowe i ośrodki wypoczynkowe. Jezioro należy do krajobrazowego rezerwatu przyrody.

.....

Bezodpływowe jezioro w całości położone na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego. Brzegi jeziora łagodnie wznoszą się ponad powierzchnię wody. Jezioro otoczone jest lasami. Od strony południowej sąsiaduje ze wzgórzami morenowymi o wysokości około 140 m n.p.m.

.....

Zadanie 2. *(1 pkt)*

Na podstawie mapy wymień trzy różnice w zagospodarowaniu turystycznym miejscowości Ukta (CD2) i Kamień (E1).

1. .....
2. .....
3. .....

Zadanie 3. *(1 pkt)*

Szlak kajakowy rzeki Krutyni jest uważany za jeden z najpiękniejszych szlaków tego typu w Polsce.

Na podstawie mapy podaj trzy przyrodnicze walory turystyczne szlaku kajakowego rzeki Krutyni.

1. .....
2. .....
3. .....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 4. *(1 pkt)*

Powierzchnia jeziora Duś (B/C3) wynosi na mapie 98 mm^2.
Oblicz powierzchnię jeziora w terenie. Wynik podaj w km^2. Zapisz obliczenia.

Obliczenia

Powierzchnia jeziora .....

Zadanie 5. *(1 pkt)*

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.
Przedstawione na mapie jezioro Bełdany jest jeziorem polodowcowym

A. typu morenowego.

B. typu wytopiskowego.

C. utworzonym przy współudziale wód fluwioglacjalnych.

D. powstałym z przeobrażenia przez lodowiec doliny V-kształtnej.

Zadanie 6. *(2 pkt)*

Na podstawie mapy wymień cztery cechy misy jeziora Bełdany.

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

Zadanie 7. *(1 pkt)*

Odszukaj na mapie obszary położone w polach: D2, C3, E3.
Podaj i uzasadnij, na którym z wymienionych obszarów najintensywniej zachodził proces erozji bocznej.

Pole mapy .....

Uzasadnienie

.....

.....

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**2**	**1**
	Uzyskana liczba pkt							

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 8. *(3 pkt)*

W jednym z miejsc na przedstawionym na mapie obszarze zmierzono w dniu równonocy wiosennej wysokość Słońca w momencie górowania. Zmierzona wysokość wyniosła 36º17′.

a) Oblicz szerokość geograficzną miejsca, w którym dokonano pomiaru, i zaznacz jego położenie wśród podanych poniżej.

Obliczenia

Pomiaru wysokości Słońca w momencie górowania dokonano

A. na północnym brzegu jeziora Duś (B3).

B. na parkingu w miejscowości Ukta (C2).

C. na polu namiotowym w miejscowości Kamień nad jeziorem Bełdany (E1).

D. na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 58 z drogą asfaltową (C3) prowadzącą do Ukty.

b) Podaj, o ile stopni będzie większy kąt górowania Słońca w dniu przesilenia letniego od kąta zmierzonego w dniu równonocy wiosennej.

.....

c) Podkreśl dwa miasta, w których podczas równonocy wiosennej Słońce wschodzi wcześniej niż w miejscowości Ruciane-Nida.

A. Przemyśl (49º46′N, 22º46′E)

B. Szczecin (53º25′N, 14º38′E)

C. Suwałki (54º06′N, 22º56′E)

D. Zgorzelec (51º09′N, 14º59′E)

E. Warszawa (52º13′N, 21º00′E)

Zadanie 9. *(1 pkt)*

Mazurski Park Krajobrazowy powstał w 1977 roku jako forma tymczasowa do momentu utworzenia parku narodowego. W jego skład miał wejść przede wszystkim obszar Mazurskiego Parku Krajobrazowego z rzeką Krutynią, jezioro Nidzkie i Łuknajno. Planom powołania parku narodowego sprzeciwiają się Lasy Państwowe, lokalni samorządowcy oraz wielu mieszkańców, bez których zgody park nie powstanie. Dyskusja na ten temat toczy się od kilkudziesięciu lat. Jest to najdłużej projektowany park narodowy w Polsce.

Na podstawie: *Urzędnicy nie dbają o cud*, Gazeta Wyborcza, 4.02.2011.
www.mazurskipark.pl, www.wiadomosci.ekologia.pl

Podaj dwa argumenty przeciwników utworzenia na tym terenie parku narodowego.

1. .....

.....

2. .....

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 10. *(2 pkt)*

Poniżej podano nazwy skał i minerałów.
W każdym wierszu wykreśl jeden element niespełniający kryterium, według którego pozostałe elementy zostały zestawione.

A. porfir, gips, less, anhydryt

B. granit, bazalt, gabro, brekcja

C. skaleń, kwarc, andezyt, kalcyt

D. gnejs, kwarcyt, piaskowiec, łupek krystaliczny

Zadanie 11. *(1 pkt)*

W tabeli zestawiono wybrane cechy położenia geograficznego Polski.

Cecha	**Konsekwencje położenia geograficznego Polski** (wpisz literę)
Położenie między 49º00′ a 54º50′ szerokości geograficznej północnej.	
Położenie między 14º07′ a 24º09′ długości geograficznej wschodniej.	

Na podstawie: *Świat w liczbach 2010*, WSiP, Warszawa 2010.

Do każdej z cech położenia geograficznego Polski dobierz po jednej z podanych konsekwencji, które z tych cech wynikają.

Konsekwencje:

A. Najniższe roczne amplitudy temperatury powietrza występują na południowych krańcach kraju.

B. 91% powierzchni kraju zajmują niziny, na których wykształciły się głównie gleby brunatne i bielicowe.

C. Latem nad morzem dzień jest o około godzinę dłuższy niż na południu Polski. Natomiast zimą dzień nad morzem jest o około godzinę krótszy.

D. Różnice czasu słonecznego, objęcie obszaru Polski strefą czasu środkowoeuropejskiego.

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**8.a**	**8.b**	**8.c**	**9.**	**10.**	**11.**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**	**1**	**2**	**1**
	Uzyskana liczba pkt						

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 12. *(2 pkt)*

Na przekroju geologicznym oznaczono literami A, B, C uskoki tektoniczne, a numerami 1 i 2 wybrane ułożenia warstw skalnych.

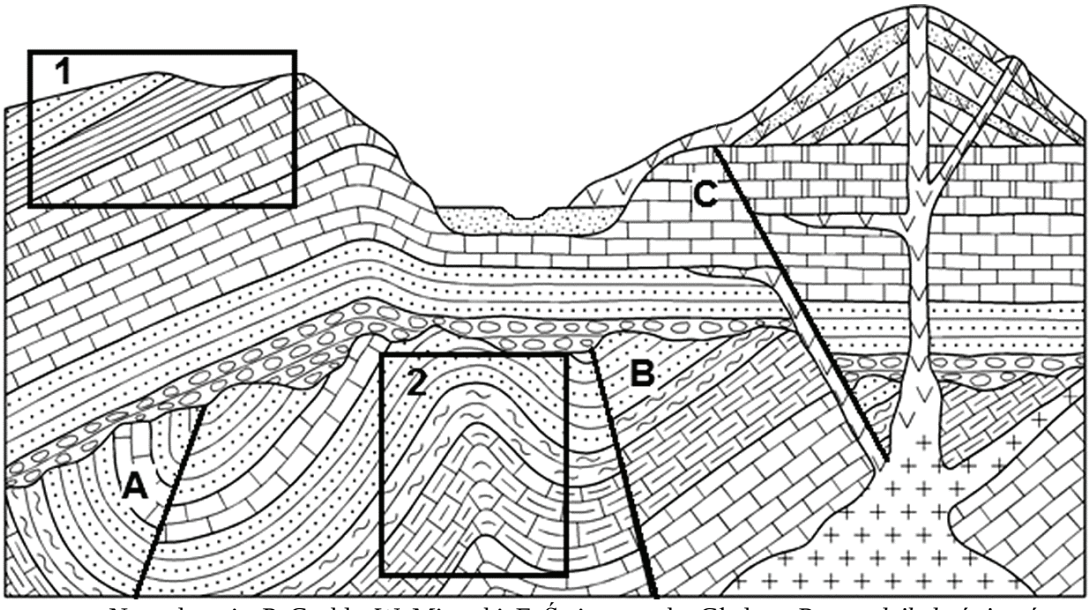

Na podstawie: P. Czubla, W. Mizerski, E. Świerczewska-Gładysz, *Przewodnik do ćwiczeń z geologii*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2009.

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy jest fałszywe.

Uskok A jest starszy od uskoku C. .....

Stożek wulkaniczny powstał wcześniej niż dolina rzeczna. .....

Układ warstw skalnych oznaczony numerem 1. to monoklina. .....

Układ warstw skalnych oznaczonych numerem 2. przedstawia synklinę. .....

Fałdowanie warstw skalnych nastąpiło wcześniej niż uskoki A i B. .....

Zadanie 13. *(2 pkt)*

Przyporządkuj podanym wydarzeniom okres lub epokę geologiczną, w których wydarzenia te miały miejsce.

Okresy/epoki geologiczne: kambr, karbon, kreda, plejstocen, holocen

A. Hercyńskie ruchy górotwórcze, bujny rozwój roślinności w gorącym i wilgotnym klimacie.
B. Powstanie Bałtyku i stopniowe ocieplanie się klimatu po wycofaniu lądolodu.
C. Wymarcie wielkich gadów, a w morzach także amonitów.
D. Oziębienie klimatu, pojawienie się człowieka.

A. ..... B. ..... C. ..... D. .....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 14. *(1 pkt)*

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie głównych grzbietów śródoceanicznych na Ziemi.

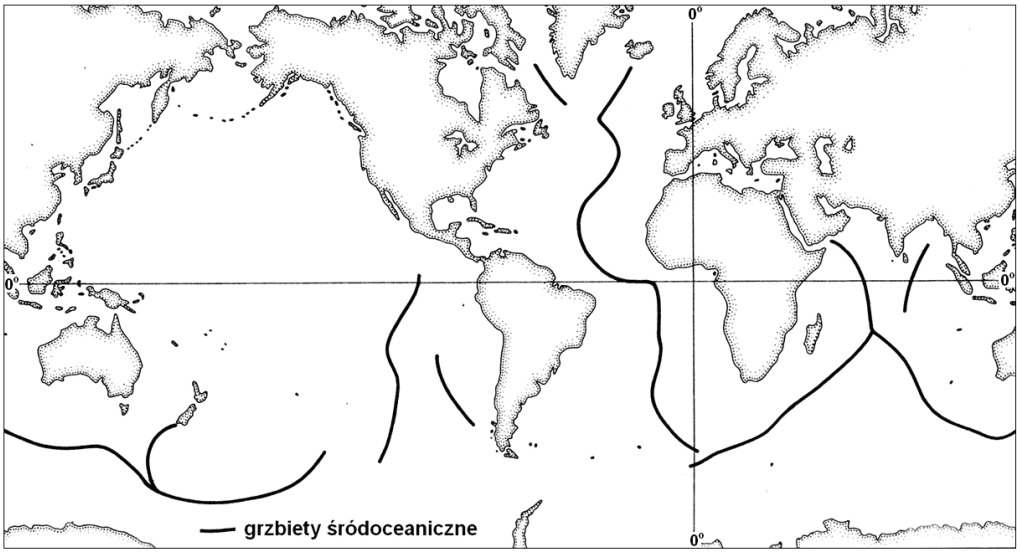

Na podstawie: E. Bajkiewicz-Grabowska, Z. Mikulski, *Hydrologia ogólna*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1993.

Na podstawie teorii tektoniki płyt litosfery wyjaśnij powstawanie grzbietów śródoceanicznych na Ziemi.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. *(1 pkt)*

W tabeli przedstawiono średnią temperaturę powietrza w styczniu i lipcu dla wybranych stacji położonych w przybliżeniu na równoleżniku 52ºN.

	Greenwich	**Berlin**	**Warszawa**	**Kursk**	**Saratów**
długość geograficzna	0º00′E	13º24′E	21º02′E	36º08′E	46º02′E
średnia temp. stycznia w ºC	4,6	0,2	-2,9	-9,9	-11,2
średnia temp. lipca w ºC	16,8	18,9	18,6	19,3	23,7

Na podstawie: *Świat w liczbach 2010*, WSiP, Warszawa 2010.

Wyjaśnij, dlaczego występują różnice w rocznej amplitudzie temperatury powietrza między wymienionymi stacjami.

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**12.**	**13.**	**14.**	**15.**
	Maks. liczba pkt	**2**	**2**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt				

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 16. *(2 pkt)*

Fotografię wykonano na półkuli południowej w Afryce.

Na podstawie: www.ecosystema.ru

a) Podaj literę, którą oznaczono wykres rocznego przebiegu opadów atmosferycznych na obszarze przedstawionym na fotografii.

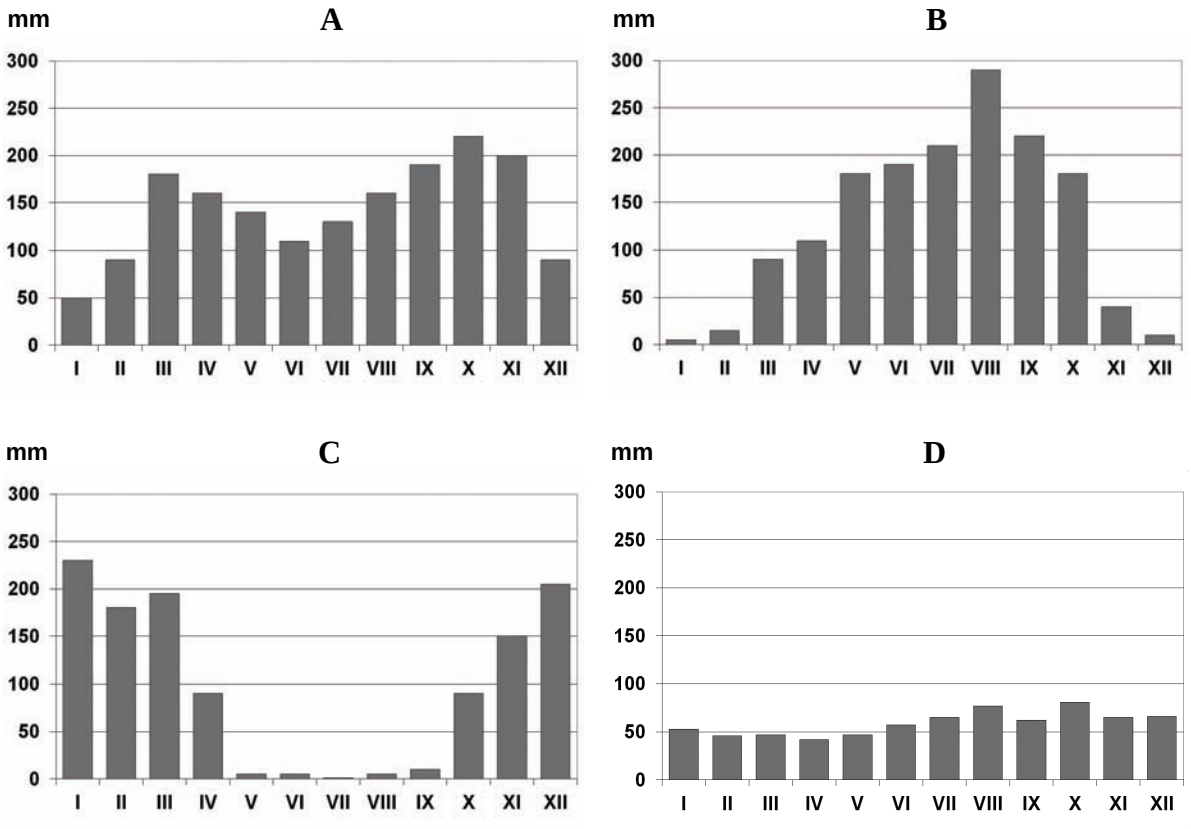

Wykres .....

b) Podkreśl nazwę zwierzęcia i drzewa, które występują w naturalnym środowisku obszarów, takich jak przedstawiony na fotografii.

Zwierzęta: antylopy gnu, baktriany, tygrysy, lamy

Drzewa: hebanowce, baobaby, figowce, cedry

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 17. *(2 pkt)*

Na mapie liniami A, B, C zaznaczono zasięgi występowania wybranych zjawisk geograficznych w Polsce.

Linia na mapie	Numer
A	
B	
C	

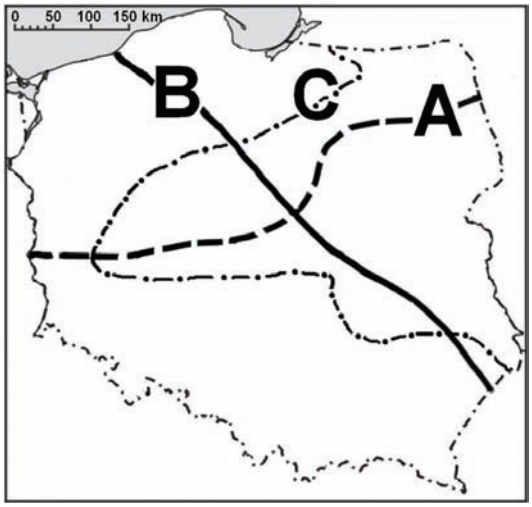

Na podstawie: *Atlas geograficzny Polski*, PPWK, Warszawa 2003.

Uzupełnij tabelę numerami objaśnień linii zaznaczonych na mapie.

1. Granica zasięgu buka.
2. Granica między dorzeczem Wisły i Odry.
3. Granica między obszarem młodoglacjalnym i staroglacjalnym.
4. Granica między strukturami paleozoicznymi a platformą prekambryjską.

Zadanie 18. *(1 pkt)*

Na rysunku przedstawiono jeden z typów wybrzeży, które występują nad Morzem Bałtyckim.

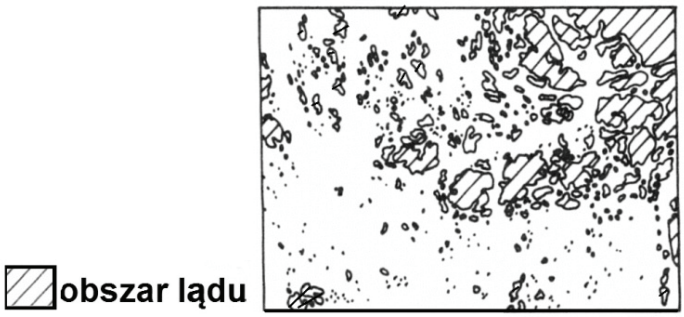

Na podstawie: M. Kucharska, *Geografia fizyczna*, Wyd. Piątek Trzynastego, Łódź 2001.

Wyjaśnij genezę wybrzeża przedstawionego na rysunku.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.a	16.b	17.	18.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt				

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 19. *(3 pkt)*

a) Uzupełnij tabelę. Wpisz obok czynników rzeźbotwórczych wymienione poniżej akumulacyjne i erozyjne formy rzeźby.

Formy rzeźby: pradolina, dolina zawieszona, sandr, morena boczna, kocioł lodowcowy, kem

Czynnik rzeźbotwórczy	Formy rzeźby	
	akumulacyjne	erozyjne
Lodowiec górski	•	• ..... • .....
Wody fluwioglacjalne	• ..... •	• .....

b) Wśród wymienionych skał zaznacz dwie, których występowanie wynika z działalności lodowca lub wód fluwioglacjalnych.

A. gliny B. wapienie C. węgiel brunatny D. gipsy E. iły

Zadanie 20. *(1 pkt)*

Wpisz do tabeli litery, którymi oznaczono pradoliny, porządkując je w kolejności położenia na obszarze Polski z północy na południe.

Pradolina:

A. Biebrzy-Narwi B. Redy-Łeby C. Barycko-Głogowska D. Warszawsko-Berlińska

N **S**

Zadanie 21. *(1 pkt)*

Zdania dotyczą związków między występowaniem określonego typu gleby a skałą macierzystą lub roślinnością.

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy jest fałszywe.

W południowej Polsce lodowiec osadził lessy, z których wytworzyły się żyzne gleby – czarne ziemie. .....

Gleby bielicowe wykształciły się z piasków polodowcowych w kwaśnym środowisku rozkładającej się iglastej ściółki. .....

Podłoże skał węglanowych warunkuje powstawanie rędzin – gleb na ogół żyznych, ale trudnych w uprawie. .....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 22. *(2 pkt)*

Dobierz do podanych naturalnych formacji leśnych odpowiadające im opisy.

A. łęgi	1. Lasy iglaste porastające m.in. wydmy, pola sandrowe.
B. grądy	2. Roślinność górska między reglem górnym a piętrem hal.
C. bory	3. Wielogatunkowe lasy liściaste o bogatym podszycie.
	4. Lasy liściaste w dolinach rzek okresowo zalewanych przez wody.

A. ..... B. ..... C. .....

Zadanie 23. *(1 pkt)*

Na rysunku przedstawiono w ºC anomalie rocznej temperatury wód powierzchniowych oceanu, obliczone w stosunku do średniej temperatury wód oceanu u wybrzeży Ameryki Południowej.

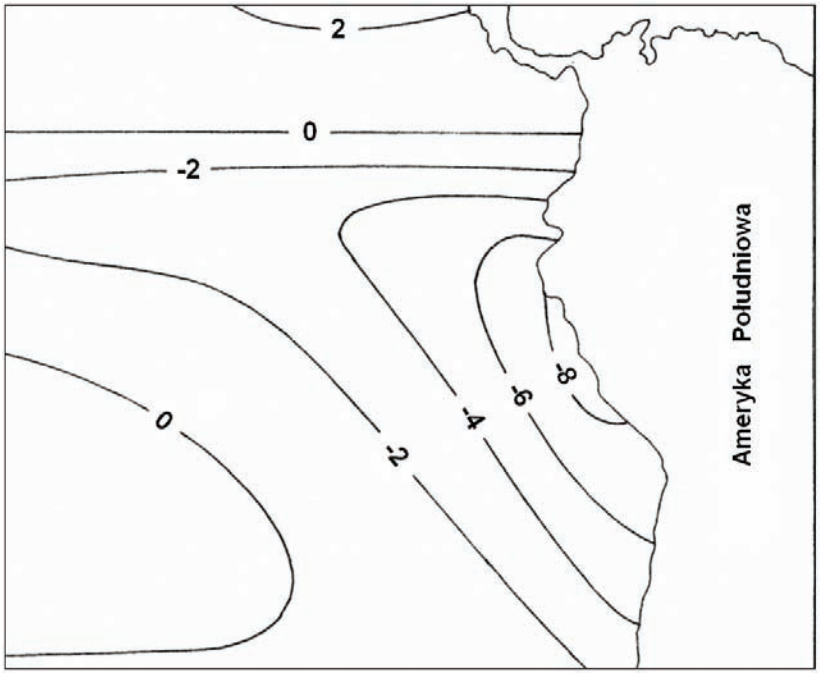

Na podstawie: A. Woś, *Meteorologia dla geografów*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1996.

U wybrzeży Ameryki Południowej na temperaturę wód oceanu wpływa zimny prąd morski oraz upwelling.

Na przykładzie wybrzeży Ameryki Południowej wyjaśnij, na czym polega przybrzeżny upwelling i dlaczego przyczynia się do anomalii temperatury wód oceanu.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.a	19.b	20.	21.	22.	23.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt						

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 24. *(2 pkt)*

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie obszarów intensywnego rybołówstwa morskiego.

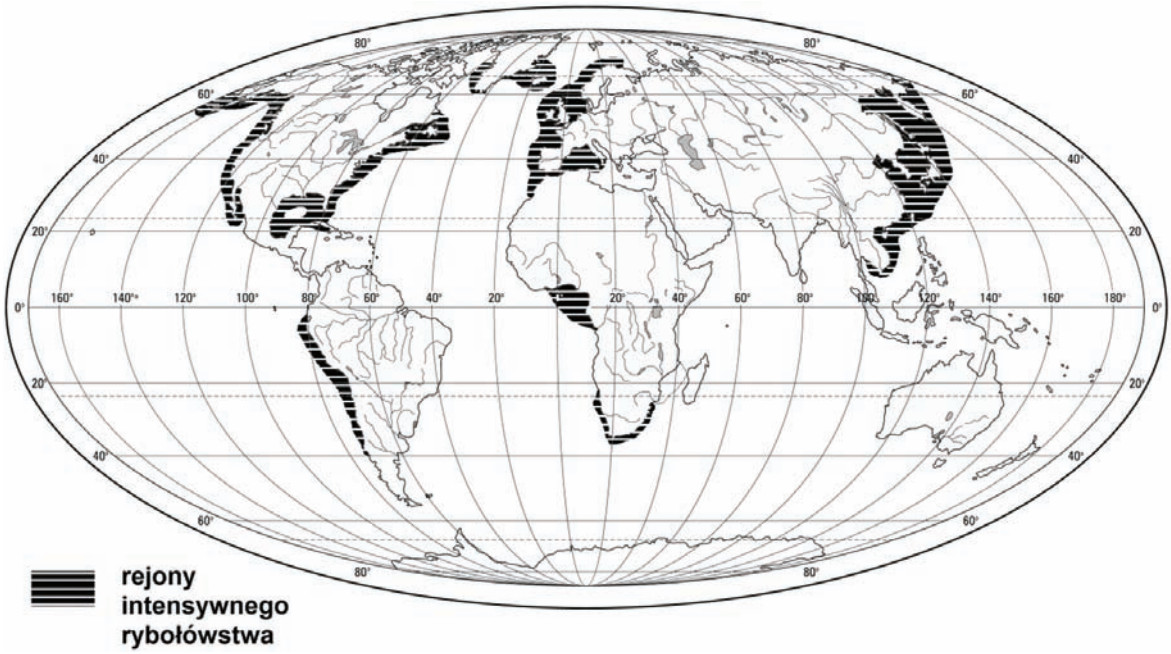

Na podstawie: J. Kądziołka, *Kompendium geografii*, WSiP, Warszawa 1998.

Wymień dwie przyrodnicze cechy akwenów, które sprzyjają żyzności łowisk morskich. Uzasadnij znaczenie każdej z tych cech dla zasobności łowisk.

Cecha .....

Uzasadnienie znaczenia

.....

.....

Cecha .....

Uzasadnienie znaczenia

.....

.....

Zadanie 25. *(2 pkt)*

W tabeli przedstawiono powierzchnię wybranych form użytkowania gruntów w 2008 r. oraz powierzchnię pokrytą glebami o określonej klasie bonitacyjnej dla województw w Polsce oznaczonych literami od A do D.

Województwo (oznaczenie literowe)	Użytkowanie gruntów (tys. ha)			Powierzchnia użytków rolnych wg klas bonitacyjnych (tys. ha)		
	grunty orne	sady	użytki zielone	I	II	III
A	1328,2	34,7	330,4	14,9	121,9	550,0
B	491,7	3,4	86,5	3,0	43,6	199,0
C	771,0	5,4	398,7	0,0	0,1	82,7
D	662,0	30,4	192,3	12,9	46,9	237,6

Na podstawie: *Rocznik Statystyczny Rolnictwa*, GUS, Warszawa 2011.

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Na podstawie tabeli podaj oznaczenie literowe województwa, na obszarze którego istnieją najkorzystniejsze warunki dla
– uprawy pszenicy i buraków cukrowych,
– chowu bydła.
Uzasadnij swój wybór.

Województwo	Oznaczenie literowe	Uzasadnienie
o najkorzystniejszych warunkach dla uprawy pszenicy i buraków cukrowych		
o najkorzystniejszych warunkach dla chowu bydła		

Zadanie 26. *(2 pkt)*

Na diagramach przedstawiono udział głównych producentów wybranych zbóż na świecie w 2009 r.

Podpisz diagramy nazwami zbóż wybranymi z podanych poniżej.

żyto, pszenica, kukurydza, ryż

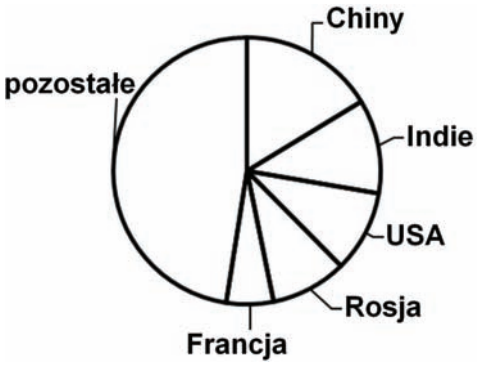

A. .....

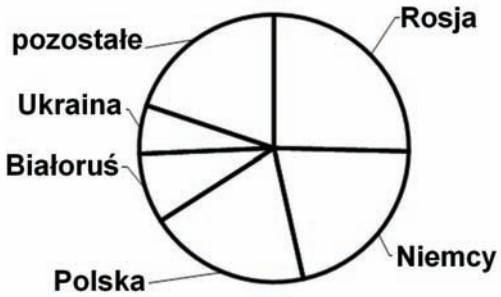

B. .....

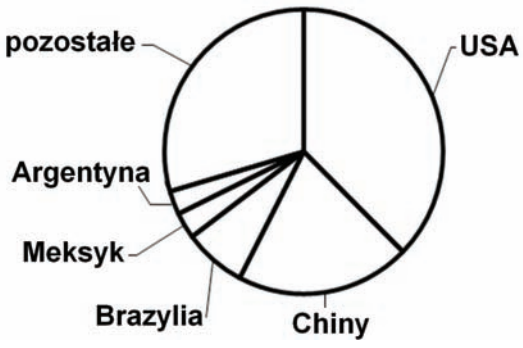

C. .....

Na podstawie: *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2010*, GUS, Warszawa 2010.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24.	25.	26.
	Maks. liczba pkt	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 27. *(2 pkt)*

Spośród województw Polski największym współczynnikiem feminizacji charakteryzuje się łódzkie. W tabeli podano wartości tego współczynnika dla wybranych miast tego województwa.

Miasto	Współczynnik feminizacji
Łódź	120
Konstantynów Łódzki	115
Pabianice	117

Na podstawie: *Przemiany demograficzne w województwie łódzkim w latach 2000–2007*, Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2008.

a) Podaj przyczynę wysokiego współczynnika feminizacji ludności wielu miast województwa łódzkiego.

.....

.....

W województwie łódzkim, na tle wymienionych w tabeli miast, pod względem struktury płci ludności wyróżnia się Bełchatów. Liczba ludności tego miasta w 2011 r. wynosiła 60 222 mieszkańców, w tym liczba mężczyzn 29 546.

Na podstawie: *Rocznik Demograficzny 2012*, GUS, Warszawa 2012.

b) Oblicz na podstawie podanych informacji współczynnik feminizacji ludności Bełchatowa. Zapisz obliczenia.

Obliczenia

Współczynnik feminizacji .....

Zadanie 28. *(2 pkt)*

W tabeli przedstawiono wybrane informacje o ludności Polski w 2009 r.

Ludność miast i wsi	Miasta	Wieś
Ludność w mln osób	23,3	14,9
Urodzenia żywe (na 1000 ludności)	.....	.....
Zgony (na 1000 ludności)	10,0	10,2
Przyrost naturalny (na 1000 ludności)	0,6	1,2

Obliczenia

Na podstawie: *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2010*, GUS 2010.

a) Oblicz i wpisz do tabeli wartość urodzeń na 1000 ludności w miastach i na wsi w Polsce.

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

b) Podaj trzy przyczyny różnic współczynnika urodzeń w miastach i na wsi w Polsce.

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

Zadanie 29. *(2 pkt)*

Na wykresach przedstawiono strukturę demograficzną dwóch wybranych krajów świata.

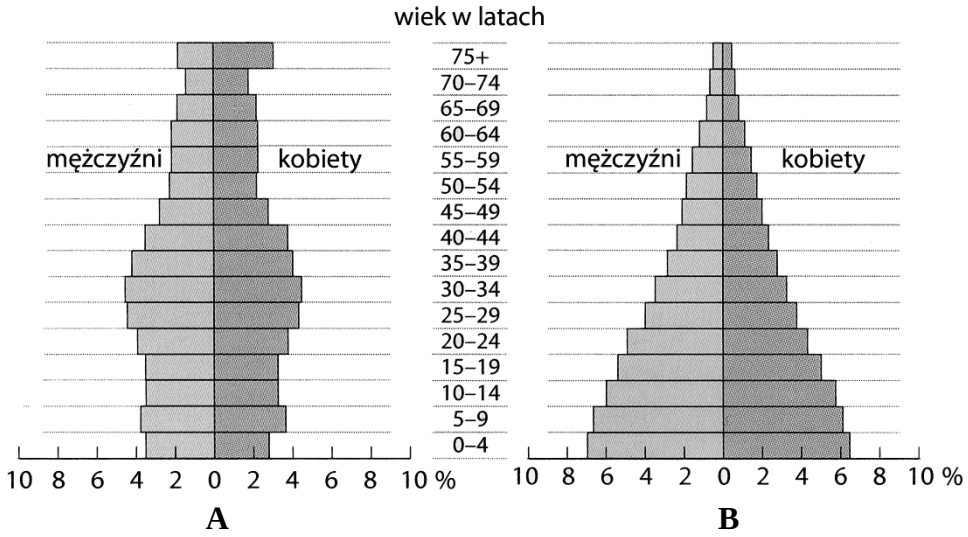

Na podstawie: D. Waugh, *Geography. An Integrated Approach*, 2010.

Wymień po dwa przykłady konsekwencji społeczno-gospodarczych dla krajów A i B, które wynikają z przedstawionej na wykresach struktury demograficznej.

Kraj A

1. .....

.....

2. .....

.....

Kraj B

1. .....

.....

2. .....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	27.a	27.b	28.a	28.b	29.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt					

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 30. *(2 pkt)*

Poniżej wymieniono regiony, w których w XX w. oraz na przełomie XX i XXI w. zaistniały konflikty o złożonym podłożu, m.in. na tle politycznym, etnicznym, religijnym.

Przyporządkuj wymienionym regionom konfliktów podane nazwy grup wyznawców religii, stanowiących strony w tych konfliktach.

hinduiści, katolicy, muzułmanie, prawosławni, protestanci

Kaszmir ....., ...

była Jugosławia ....., ..., ...

Irlandia Północna ....., ...

Zadanie 31. *(2 pkt)*

Tekst odnosi się do współczesnych problemów gospodarczych i społecznych wielu krajów wysoko rozwiniętych.

Wiosną 2010 r. na konferencji w Brukseli poświęconej konkurencyjności unijnego przemysłu przedstawiono, że przed kryzysem w 2007 r. przemysł w Unii Europejskiej zatrudniał 22 miliony ludzi i tworzył 17,1% PKB, ale zatrudnienie w tym sektorze spada. Bezrobocie wśród młodzieży w kilku krajach członkowskich UE sięgnęło 50%. Komunikat Komisji Europejskiej mówi: „Europa musi odwrócić spadek znaczenia przemysłu w XXI w. (…). Podjęte niezwłocznie działania powinny przyczynić się do odwrócenia aktualnej tendencji spadkowej przemysłu z obecnego poziomu 15,6% udziału w PKB Unii Europejskiej do 20% w roku 2020". UE powinna stworzyć korzystne warunki dla reindustrializacji – rozwoju przemysłu, zwłaszcza gałęzi wymagających współpracy z placówkami naukowo-badawczymi oraz wysoko wykwalifikowanej kadry pracowników.

W USA, gdzie deindustrializacja, czyli spadek udziału przemysłu w gospodarce, zaczęła się wcześniej niż w Europie, jej rezultatem jest stagnacja, a nawet spadek dochodów. Ćwierć wieku temu co piąty Amerykanin pracował w przemyśle, a teraz co jedenasty. Zatrudnienie w przemyśle było o 2 miliony wyższe niż w handlu. Dziś jest o 3 miliony niższe. Średnia płaca w handlu jest jednak o 47% niższa niż w przemyśle.

Na podstawie: A. Lubowski, *Europejskie pomysły na pobudzenie przemysłu*, www.wyborcza.biz

a) Podaj dwie przyczyny deindustrializacji w krajach wysoko rozwiniętych w ostatniej dekadzie XX w. i w pierwszej dekadzie XXI w.

1. .....

.....

2. .....

.....

b) Podaj dwie korzyści społeczno-gospodarcze, jakie mogą odnosić wysoko rozwinięte kraje Europy i Stany Zjednoczone z reindustrializacji gospodarki.

1. .....

.....

2. .....

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 32. *(2 pkt)*

W tekście przedstawiono jeden z problemów gospodarowania zasobami ropy naftowej na świecie.

Zbliża się moment, gdy z istniejących szybów naftowych nie da się już wypompować więcej ropy. Produkcja będzie się kurczyć. Koszty wydobycia surowca z coraz głębszych pokładów znacznie wzrosną. Tymczasem światowy popyt na ropę, choćby z powodu milionów nowych samochodów w Chinach i Indiach, będzie rósł gwałtownie. Według danych koncernu BP popyt na ropę wzrośnie do 2030 r. o 45%, a do 2050 r. aż o 90%.

Na podstawie: M. Rybarczyk, M. Rębała, *Koniec ropy*, www.newsweek.pl

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wymień trzy gospodarcze konsekwencje dla świata związane z wyczerpywaniem się zasobów ropy naftowej.

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

Zadanie 33. *(2 pkt)*

Uzupełnij tabelę. Dobierz wymienione poniżej obiekty turystyczne Polski według podanych w tabeli kryteriów.

A. Szczeliniec Wielki B. Książ C. Siklawa D. Grabarka E. Golub-Dobrzyń F. Licheń

Kryteria doboru obiektów	**Obiekty turystyczne Polski** (wpisz litery od A do F)
Osobliwości przyrodnicze	....
Ośrodki pielgrzymkowe	....
Zamki	....

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**30.**	**31.a**	**31.b**	**32.**	**33.**
	Maks. liczba pkt	**2**	**1**	**1**	**2**	**2**
	Uzyskana liczba pkt					

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 34. *(2 pkt)*

W tabeli podano informacje dotyczące wymiany handlowej w 2010 r. Stanów Zjednoczonych z ośmioma krajami – głównymi partnerami handlowymi tego kraju.

Lp.	Kraj	Eksport (mld USD)	Import (mld USD)
1	Chiny	91,9	364,9
2	Francja	27,0	38,4
3	Japonia	60,5	120,5
4	Kanada	249,1	277,7
5	Korea Południowa	38,8	48,9
6	Meksyk	163,5	230,0
7	Niemcy	48,2	82,4
8	Wielka Brytania	48,4	49,8

Na podstawie: www.census.gov

a) Na podstawie informacji zawartych w tabeli sformułuj dwa wnioski dotyczące głównych kierunków geograficznych handlu zagranicznego Stanów Zjednoczonych.

1. .....

.....

2. .....

.....

b) Zaznacz nazwę organizacji, w ramach której Stany Zjednoczone, Kanada i Meksyk zniosły stawki celne we wzajemnym handlu.

A. OECD

B. NAFTA

C. Mercosur

D. ASEAN

Zadanie 35. *(1 pkt)*

W tabeli zestawiono po trzech głównych partnerów Polski według udziału w imporcie w wybranych latach.

Rok	Partner w imporcie Polski		
	pierwszy	drugi	trzeci
	Niemcy	Rosja	Chiny
	Niemcy	Stany Zjednoczone	Wielka Brytania
	ZSRR	RFN	NRD

Na podstawie: *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2012*, GUS, Warszawa 2012.

Wpisz do tabeli obok wymienionych krajów rok: 1938, 1980 i 2011, w którym kraje te były najważniejszymi partnerami w imporcie Polski.

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 36. *(3 pkt)*

Na mapie zaznaczono wybrane terytoria.

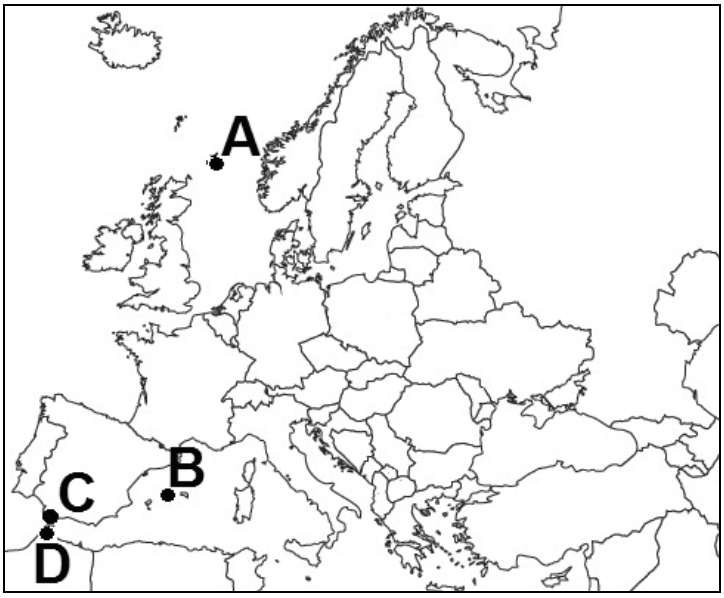

W tabeli wymieniono dwa terytoria niesamodzielne.

a) Podaj przynależność polityczną wymienionych w tabeli terytoriów oraz litery, którymi oznaczono ich położenie na mapie.

Nazwa terytorium niesamodzielnego	**Państwo, do którego należy terytorium**	**Lokalizacja terytorium niesamodzielnego na mapie** (wpisz literę)
Ceuta		
Gibraltar		

b) Wymień przykład społeczno-ekonomicznej korzyści, którą mogą odnosić terytoria niesamodzielne z faktu swojej przynależności do innego państwa, oraz przykład korzyści politycznej dla kraju posiadającego takie terytorium.

Terytorium zależne

Korzyść społeczno-ekonomiczna .....

.....

.....

Kraj posiadający terytorium niesamodzielne

Korzyść polityczna .....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**34.a**	**34.b**	**35**	**36.a**	**36.b**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**	**2**	**1**
	Uzyskana liczba pkt					

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

BRUDNOPIS

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl